

स्थानीय राजपत्र

भिमाद नगरपालिकाद्वारा प्रकाशित

खण्ड ६) भिमाद मंसिर २० गते, २०७९ साल (संख्या ४

भाग २

भिमाद नगरपालिका

स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को दफा १०२ को उपदफा (३) बमोजिम भिमाद नगर कार्यपालिकाले बनाएको तल लेखिए बमोजिमको कार्यविधि सर्वसाधारणको जानकारीको लागि प्रकाशन गरिएको छ ।

भिमाद नगरपालिका बाँझो जग्गा उपयोग अनुदान कार्यविधि, २०७९

संवत् २०७९ सालको कार्यविधि नं. ४

भिमाद नगरपालिकाको भौगोलिक क्षेत्रभित्र रहेका तथा प्रयोगमा नआएका कृषि योग्य जमिनको उपयोग मार्फत कृषिको उत्पादन र उत्पादकत्व अभिवृद्धि गर्दै कृषि व्यवसायबाट आयआर्जन र स्वरोजगारी सृजना गर्नको लागि कृषि व्यवसाय प्रवर्द्धन ऐन, २०७५ को दफा ४५ ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी भिमाद नगरपालिकाले बाँझो जग्गा उपयोग अनुदान कार्यविधि, २०७९ बनाई लागू गरेको छ ।

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ: (१) यो कार्यविधिको नाम बाँझो जग्गा उपयोग अनुदान कार्यविधि, २०७९ रहनेछ ।
- (२) यो कार्यविधि तुरुन्त प्रारम्भ हुनेछ ।
- (३) यो कार्यविधि भिमाद नगरपालिका भर लागू हुनेछ ।

१. विषय र प्रसङ्गले अन्यथा अर्थ नलागेमा यस कार्यविधिमा,

- (क) "नगरपालिका" भन्नाले भिमाद नगरपालिकालाई जनाउँनेछ ।
- (ख) "नगरप्रमुख" भन्नाले नगरपालिकाको नगरप्रमुखलाई जनाउँनेछ ।
- (ग) "कृषि शाखा" भन्नाले भिमाद नगरपालिका कार्यविभाजन नियमावली, २०७६ को अनुसूची-१ बमोजिममा उल्लेखित कृषि विकास शाखालाई जनाउँनेछ ।
- (घ) "समिति" भन्नाले कृषक छनोट समितिलाई जनाउँनेछ ।
- (ङ) "बाँझो जमिन" भन्नाले कृषि योग्य भूमिको रूपमा चलनचल्तीमा रही कम्तिमा दुई वर्ष देखि खेती नभई खाली रहेको जमिनलाई जनाउनेछ ।
- (च) "खाद्यान्न बाली" भन्नाले धान, मकै, गहुँ, जौ, कोदो लगायतका बालीलाई जनाउनेछ ।
- (छ) "तरकारी बाली" भन्नाले साग, सिमी, बोडी, फर्सी, गोलभेंडा, काउली लगायतका बालीलाई जनाउनेछ ।
- (ज) "मसला बाली" भन्नाले खुर्सानी, जिरा, धनिया लगायतका बालीलाई जनाउनेछ ।
- (झ) "फलफूल बाली" भन्नाले केरा, सुन्तला, आँप, लिची लगायतका अन्य फलफूल बालीलाई जनाउनेछ ।
- (ञ) "तेलहन बाली" भन्नाले तोरी, सस्यु लगायतका तेलजन्य बालीलाई जनाउनेछ ।
- (ट) "लाभग्राही किसान" भन्नाले समितिले बाँझो जग्गामा खेती गर्नका लागि छनोट गरेका किसानलाई जनाउनेछ ।

२. बाँझो जग्गाको लगत राख्ने: (१) यो कार्यविधि प्रारम्भ भए पश्चात बाँझो जग्गाको लगत राख्ने काम प्रारम्भ हुनेछ ।

(२) बाँझो जग्गाको एकिकृत लगत राख्ने कार्य अनुसूची-१ र २ बमोजिमको ढाचाँमा कृषि विकास शाखाले गर्ने छ ।

(३) यस नगरपालिकाभित्र लगत राख्ने प्रयोजनको लागि जुनसुकै खेतियोग्य जमिन विगत ३ वर्ष देखि बाँझो रहेको विवरण उपलब्ध गराउन कृषि विकास शाखाले प्रत्येक वडा कार्यालय मार्फत ७ दिने सार्वजनिक सूचना प्रकाशित गर्ने छ ।

(४) उपदफा (३) बमोजिम सार्वजनिक सूचना जारी भएपछि जग्गा धनी स्वयम् वा निजको मन्जुरीनामा प्राप्त व्यक्तिले बाँझो जग्गाको विवरण नजिकको वडा कार्यालय वा कृषि विकास शाखामा उपलब्ध गराउनुपर्नेछ ।

- (५) उपदफा (४) बमोजिम बमोजिम बाँझो जग्गाको विवरण वडा कार्यालयलाई उपलब्ध गराउनु पर्नेछ ।
४. अनुदान उपलब्ध गराउने आधार: यस कार्यविधि बमोजिम अनुदान उपलब्ध गराउँदा देहाय बमोजिमका आधार लिईनेछ ।
- (क) विगत तीन वर्ष खेती नगरी खाली भएको खेतीयोग्य जमिनलाई मात्र अनुदान उपलब्ध गराईने छ ।
- (ख) दुई वा दुई भन्दा बढी वर्ष खेती नगरी बाँझो रहेको जग्गामा यस कार्यविधि बमोजिमको शर्त र मापदण्ड बमोजिम खेतिपाती गरेमा स्वयम् जग्गा धनी निजको अंसियार वा सो भन्दा बाहेक करार बमोजिम खेतिपाती लगाउने जो कोही व्यक्ति, समूह, फर्म वा सहकारीले खेती बाली लगाएको अवस्थामा समेत अनुदान दाबी गर्न सक्नेछन् ।
- (ग) अनुदान सम्बन्धी मापदण्ड अनुसूची-३ बमोजिम हुनेछ ।
- (घ) बाँझो जग्गा उपयोग पश्चात स्थलगत अनुगमन प्रतिवेदनलाई आधार बनाई अनुदान उपलब्ध गराइनेछ ।
५. सूचना प्रकाशन सम्बन्धि व्यवस्था: बाँझो जमिन उपयोग गरी खेती गर्न चाहने कृषकको लागि १५ (पन्ध्र) दिनको सार्वजनिक सूचना प्रकाशन गरिनेछ ।
६. निवेदन सम्बन्धी व्यवस्था: सार्वजनिक सूचना प्रकाशन भए पश्चात बाँझो जग्गा उपयोग गर्न इच्छुक व्यक्ति वा संस्थाले देहायका कागजातहरू संलग्न गरी नगरपालिकाको कृषि विकास शाखामा निवेदन पेश गर्नु पर्नेछ । निवेदन साथ अनुसूची-१ बमोजिमको सर्वेक्षण फाराम समेत पेश गर्नुपर्नेछ ।
- (क) वडा कार्यालयको सिफारिस, जग्गा धनी पूर्जाको प्रतिलिपि, तिरो तिरेको निस्सा, नागरिकताको प्रतिलिपि,
- (ख) जग्गाधनी सँग जग्गा भाडामा लिएको भए सोको सम्झौताको कागजात,
- (ग) विगत तीन वर्ष देखि खेती नगरी जग्गा बाँझो रहेको खुल्ने स्थलगत सर्जमिन मुचुल्का,
- (घ) बाँझो जग्गा उपयोग गर्न चाहने व्यक्ति वा संस्थाले उत्पादन गर्न चाहेको बालीको किसिम,
- (ङ) संस्थाको हकमा संस्था दर्ता तथा नविकरणको प्रमाणपत्रको प्रतिलिपि र निर्णय, पछिल्लो आर्थिक वर्षको करचुक्ता प्रमाणपत्र र व्यवसाय इजाजत पत्रको प्रतिलिपि ।
७. छनोट प्रक्रिया: सार्वजनिक सूचना जारी भएपछि प्राप्त निवेदनहरूको छनोट दफा ९ बमोजिमको समितिबाट देहाय बमोजिम हुनेछ ।

- (क) उपलब्ध बजेट, निवेदकको संख्या र क्षेत्रफलसँग सन्तुलन कायम गरी लाभग्राही कृषकको छनोट गरिनेछ ।
- (ख) जग्गाको प्रकृति, भूबनोट तथा कृषि पूर्वाधारको आधारमा उच्च प्रतिफल दिने बाली छनोट गर्ने कृषकलाई प्राथमिकता दिइनेछ ।
- (ग) भिमाद नगरपालिकाको स्थानीय वासिन्दा, विपन्न कृषक र बैदेशिक रोजगारीबाट फर्केका बेरोजगार युवाहरूलाई प्राथमिकता दिइनेछ ।
८. बजेट सम्बन्धी व्यवस्था: बाँझो जग्गामा खेतीपाती गर्ने कृषकहरूलाई उपलब्ध गराईने बजेटको व्यवस्था नगरपालिका, संघ तथा प्रदेश सरकार र साझेदारी संस्थाबाट गरिनेछ ।
९. अनुगमन सम्बन्धी व्यवस्था: बाँझो जग्गा उपयोग सम्बन्धी अनुसूचि-४ बमोजिम अनुगमन गरी सिफारिस गर्नको लागि देहाय बमोजिमको अनुगमन समिति रहनेछ ।
- (क) सम्बन्धित वडाको वडा अध्यक्ष संयोजक
- (ख) सम्बन्धित वडाको वडा सचिव सदस्य
- (ग) कृषि विकास शाखाको प्राविधिक २ जना सदस्य
- (घ) आर्थिक विकास शाखा प्रमुख सदस्य सचिव
१०. भुक्तानी प्रक्रिया: (१) अनुदान रकम भुक्तानी प्रक्रिया देहाय बमोजिम हुनेछ ।
- (क) कार्यक्रम सञ्चालनको लागि अनुसूची-२ मा उल्लेखित मापदण्डको आधारमा दफा ९ बमोजिमको अनुगमन समितिबाट सिफारिस भए अनुसार अनुदान प्रदान गरिनेछ ।
- (ख) तोकिए बमोजिमको अनुदान वार्षिकरूपमा एक पटक मात्र उपलब्ध गराइनेछ ।
- (ग) तरकारी र खाद्यान्न बालीको हकमा एक वर्षमा कम्तिमा दुई बाली उत्पादन गरेको हुनुपर्नेछ । तर कुनै पनि कृषकले तरकारी र खाद्यान्न, खाद्यान्न र तेलहन बालीहरू मध्ये कुनै दुई किसिमको बाली उत्पादन गर्न सक्नेछन ।
- (घ) तरकारी र खाद्यान्न बालीको हकमा उत्पादन भै सके पश्चात उत्पादित परिमाणलाई आधार मानी अनुदान उपलब्ध गराइनेछ ।
- (ङ) फलफूलको हकमा शुरुमा लगाइएका विरुवाको वृद्धि स्तर र संख्या समेतको आधारमा १ वर्ष पछि उपलब्ध गराइनेछ ।
- (च) उत्पादनको लागि ८ महिना भन्दा बढी समय लाग्ने बालीहरू (अदुवा ,तरुल ,वेसार , सख्खरखण्ड आदि) को हकमा वर्षमा एउटा बाली मात्र उत्पादन गरे हुनेछ ।

- (छ) एउटै जग्गामा एक भन्दा बढी बालीहरू उत्पादन भएको अवस्थामा कुनै एक बालीमा मात्र अनुदान उपलब्ध गराइनेछ ।
तर प्राकृतिक प्रकोप वा भवितव्यको कारणले सम्झौता बमोजिम कार्य सम्पन्न हुन नसकेको अवस्थामा अनुगमन समिति स्थलगत निरीक्षण गरी प्रतिवेदनमा उल्लेखित बालीको क्षतिको आधारमा अनुदान उपलब्ध गराउन सक्नेछ ।
- (२) अनुदान दाबी गर्दा देहाय बमोजिम कागजात पेश गर्नु पर्नेछ ।
- (क) निवेदन,
(ख) वडा कार्यालयको सिफारिस
(ग) खेती गरेको जग्गाको कम्तिमा ३ प्रति फोटो
(घ) अनुगमन समितिको प्रतिवेदन
११. कृषियोग्य बाँझो जमिन भाडामा दिनुपर्ने: (१) जग्गा धनीले आफ्नो बाँझो जमिनमा खेती गर्न असमर्थ भएमा नगरपालिकाले तोकेको दरमा निजले इच्छुक व्यक्ति वा फर्मलाई कबुलियतनामा गरी खेती गर्न दिनु पर्नेछ ।
(२) बाँझो जमिनको भाडा दर दुवै पक्षको आपसी सहमतीमा गर्न सक्नेछन् ।
तर खाली रहेको जग्गामा करार खेतीको लागि कोही व्यक्ति वा फर्म ईच्छुक नभएमा जग्गा धनिले जग्गा भाडामा लगाउन बाध्य हुनेछैन ।
१२. लाभग्राही छनोट समिति सम्बन्धी व्यवस्था : (१) यस कार्यविधि बमोजिम लाभग्राही छनोट गर्ने प्रयोजनको लागि देहाय बमोजिमको एक समिति रहनेछ ।
- (क) नगरप्रमुख -संयोजक
(ख) आर्थिक विकास समितिको संयोजक -सदस्य
(ग) प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत — सदस्य
(घ) आर्थिक प्रशासन शाखा प्रमुख — सदस्य
(ङ) योजना अधिकृत - सदस्य
(च) नगरपालिकाको आर्थिक विकास अधिकृत- सदस्य
(छ) कृषि शाखा प्रमुख- सदस्य सचिव
- (२) समितिको बैठक आवश्यकता अनुसार अध्यक्षले तोकेको मिति, समय र स्थानमा वस्नेछ ।
- (३) बैठक सम्बन्धी कार्यविधि समिति आफैले निर्धारण गरे बमोजिम हुनेछ ।

१३. सम्झौता सम्बन्धी व्यवस्था: यस कार्यविधि बमोजिम छनोट भएका लाभग्राही किसान वा कृषक वा संस्था बीच कार्यालयले ३ वर्षको लागि अनुसूचि ५ बमोजिम सम्झौता गर्नेछ ।
१४. संशोधन: यस कार्यविधिको संशोधन आवश्यकता बमोजिम नगरकार्यपालिकाले गर्नेछ ।
१५. बाधा अड्काउ फुकाउ: यस कार्यविधि कार्यान्वयनमा द्विविधा उत्पन्न भएमा नगर कार्यपालिकाले तत् तत् विषयमा उपयुक्त आदेश जारी गर्ने सक्नेछ ।

अनुसूची-१

दफा ३ संग सम्बन्धित

बाँझो भूमि तथ्याङ्क संकलन फारम

१. जग्गा धनीको नामथर:
२. जग्गाधनीको स्थायी ठेगाना: टोल: वडा नं. गाउ/नगरपालिका: जिल्ला:
प्रदेश:
३. हालको बसोवास रहेको ठेगाना: टोल: वडा नं. गाउ/नगरपालिका: जिल्ला:
प्रदेश:
४. जमीन बाझो हुनुको कारण:-
५. बाझो रहेको जग्गाको ठेगाना: क्षेत्रफल:-
६. बाँझो जमीनमा जग्गा धनी कृषि खेती सुरु गर्न इच्छुक छन्/छैनन् ?
७. यदि छन् भने कहिलेबाट खेती सुरु गर्ने योजना छ?
८. यदि छैनन् भने खेती नगर्नुको कारण के छ ?
९. जग्गा धनी अरुलाई कृषि उत्पादनका लागि आफ्नो बाँझो जमीन भाडा/लिजमा दिन तयार छन/छैनन् ?
१०. सिँचाई सुविधा छ/छैन ?
११. सिँचाई कुलोको अवस्था कस्तो छ?
१२. बाँझो जमीनमा हुन सक्ने सम्भावित कृषि खेतीको नाम:-
१३. बाझो जमीनबाट सम्भावित कृषि खेतीबाट हुने अनुमानित उत्पादन:-

अनुसूची -२

बाँझो जग्गाको लगत दर्ता रजिष्टर

दफा ३ संग सम्बन्धित

क्र.स.	जग्गा धनीको नामथर	ठेगाना	जग्गा रहेको स्थान	जग्गा बाँझो रहेको अवधि	जग्गाको किसिम	कि. नं.	क्षेत्रफल रोपनी	प्रस्तावित बालीको किसिम	कैफियत

अनुसूची -३

अनुदानको वर्गीकरण

दफा ४ संग सम्बन्धित

बालीको नाम	अनुदान/प्रतिरोपनी रु.			कैफियत
	पहिलो वर्ष	दोस्रो वर्ष	तेस्रो वर्ष	
खाद्यान्न बाली	३०००	२०००	१०००	
तरकारी बाली	३०००	२०००	१०००	
जडिबुटी खेती	२०००	१०००	५००	
मसलाबाली	२०००	१०००	५००	
तेलहनबाली	३०००	२०००	१०००	
बालीको नाम	अनुदान/प्रति विरुवा संख्या रु.			कैफियत
	पहिलो वर्ष	दोस्रो वर्ष	तेस्रो वर्ष	
फलफूल बाली	१००	७५	५०	

अनुसूची -४

दफा ९ संग सम्बन्धित

बाझो जग्गा उपयोग सम्बन्धि अनुगमन फारामको ढाँचा

१. कार्यक्रमको नाम:.....
२. कार्यक्रम सञ्चालन स्थान: वडा नं-.....स्थान:.....
३. बाली लगाउन शुरु मिति:.....
४. प्रतिफल दिने सक्ने मिति:.....र अनुमानित प्रतिफल.....
५. जग्गाको कुल क्षेत्रफल/विरुवाको संख्या..... ६. बाली/खेतीको किसिम
.....
७. कार्यक्रमको प्रकृति (क) स्वरोजगार तथा उत्पादनमूलक (ख) उद्यमशिलता प्रवर्द्धन गर्ने
८. कृषि बाली/खेतीको (क) कुल लागत रु..... (ख) कार्यालयबाट उपलब्ध हुने रकम
रु.....
(ग) अन्य निकायबाट प्राप्त सहयोग रु.....
९. कार्यक्रम कार्यान्वयनमा गरिएका सम्झौताका सर्तको पालना भए/नभएको:
१०. कार्यक्रमबाट अपेक्षित प्रतिफल प्राप्त भए/नभएको: भएमा कति भयो ?
११. कार्यक्रमको समग्र उपलब्धिको अवस्था र दिगोपना:
१२. लाभग्राहीको धारणा वा प्रतिक्रिया:
१३. अनुगमनकर्ताको टिप्पणी, सुझाव र निर्देशन:

अनुगमन समितिका पदाधिकारीहरू

क. नाम.....	पद.....	दस्तखत.....
ख. नाम.....	पद.....	दस्तखत.....
ग. नाम.....	पद.....	दस्तखत.....
घ. नाम.....	पद.....	दस्तखत.....
ड. नाम.....	पद.....	दस्तखत.....

अनुसूचि-५

दफा १३ संग सम्बन्धित

सम्झौता पत्रको ढाँचा

सम्झौता पत्र

यो सम्झौता मिति गतेका दिन भिमाद नगरपालिका, तनहुँ.....(यस पछि प्रथम पक्ष भनिने) र..... (यस पछि दोस्रो पक्ष भनिने) बीच "बाँझो जग्गा उपयोग अनुदान कार्यविधि, २०७९" बमोजिम.....कार्यक्रम कार्यान्वयनका लागि देहाय बमोजिमको शर्तहरू पालना गर्ने गरी यो सम्झौता गरिएको छ। यो सम्झौता दुवै पक्षबाट हस्ताक्षर भएको मिति देखि लागू हुनेछ।

१. सम्झौता गरेको कामको विवरण:

कार्यक्रमको शिर्षक:
कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने व्यक्ति/संस्थाको ठेगाना:
कार्यक्रम सञ्चालन स्थान र जग्गाको क्षेत्रफल:
वाली/खेतीको किसिम:

२. कार्यक्रम सञ्चालन अवधी:

शुरु मिति:	
सम्पन्न हुने मिति:	
कार्यक्रमको कूल अवधी(महिना/ दिन)	

विशेष परिस्थितिमा सामान्यतया दुवै पक्षको समझदारीमा लिखित सहमतीको आधारमा सम्झौताको अवधी थपघट हुन सक्नेछ।

३. सम्झौताका शर्त एवम अवस्थाहरू (Terms and Conditions) (१) दोस्रो पक्षले देहायका शर्तहरू पालना गर्नुपर्नेछ।

(क) सम्झौतामा उल्लेख भएको कार्यहरू सम्झौता भएको मितिले ७ दिनभित्र सुरु गर्नु पर्नेछ।

(ख) जग्गाको प्रयोग वातावरणीय दृष्टिकोणले प्रतिकूल नहुने गरी गर्नुपर्नेछ।

(ग) जग्गा धनीको अनुमती वेगर जग्गाको कुनै भौतिक स्वरूपमा परिवर्तन गर्न पाइने छैन।

(घ) जग्गा जमिनको उपयोग गर्दा उत्पादन र उत्पादकत्व अभिवृद्धि हुने गरी प्रयोग गर्नुपर्ने छ।

खण्ड ६ संख्या ४ स्थानीय राजपत्र भाग २ मिति २०७९/०८/२०

(ड)सम्झौता भंग गरेमा वा सम्झौता बमोजिम कार्य नगरेमा लाभग्राहीले अनुदान रकम दावी गर्न पाउने छैन।

- (२) प्रथम पक्षले दोस्रो पक्षलाई कार्यक्रम सम्पन्न भए पश्चात सम्झौता बमोजिमको रकम उपलब्ध गराउनु पर्नेछ।
- (३) प्रथम पक्षले रकम भुक्तानी गर्दा अनुगमन समितिको प्रतिवेदन र आवश्यकता अनुसार सम्पादित कार्यक्रमको निरिक्षण गरी रकम भुक्तानी गर्नेछ।
४. अनुदान वापत रु.....(अक्षरपी.....मात्र) नियमानुसार कार्य सम्पन्न भए पश्चात प्रथम पक्षले दोस्रो पक्षलाई भुक्तानी उपलब्ध गराउनेछ।
५. दोस्रो पक्षले स्वीकृत प्रस्तावमा उल्लेख भए बमोजिमका कार्यहरु कार्ययोजना बनाई गर्नु पर्नेछ।
६. पहिलो पक्षले कार्यक्रमको नियमित अनुगमन गर्नेछ।
७. दोस्रो पक्षले सम्झौता बमोजिम कार्य नगरेको वा अनुदान रकमको दुरुपयोग गरेको पाइएमा सरकारी बाँकि सरह असुल उपर गरिनेछ।
८. अनुदानग्राहीले अन्तिम भुक्तानी लिनुपूर्व सञ्चालित अनुदान कार्यक्रमको सार्वजनिकिकरण समेत गरेको हुनपर्नेछ।
९. दोस्रो पक्षको बैंक खाता विवरण निम्न बमोजिम हुनेछ र यदि कार्यक्रम सञ्चालन अवधीमा यी विवरणहरुमा कुनै परिवर्तन हुन गएको हकमा प्रथम पक्षलाई तत्काल जानकारी गराउनु पर्नेछ।

बैंकको नाम तथा ठेगाना:	
बैंक खाताको नाम:	
बैंक खाता नं.	
बैंक खाताको किसिम:	
खाता सञ्चालकको नाम: पद:	

१०. यस सम्झौतामा उल्लेख भएका विषयहरु यसै बमोजिम र यसमा उल्लेख नभएका विषयहरु प्रचलित नियम कानून बमोजिम हुनेछ।

प्रथम पक्षको तर्फबाट आधिकारिक हस्ताक्षर	दोस्रो पक्षको तर्फबाट आधिकारिक हस्ताक्षर
---	--

खण्ड ६ संख्या ४ स्थानीय राजपत्र भाग २ मिति २०७९/०८/२०

हस्ताक्षर: नाम: पद: संस्था: ठेगाना: छाप: मिति:	हस्ताक्षर: नाम: पद: संस्था: ठेगाना: छाप: मिति:
रोहबर नाम: पद: संस्था: ठेगाना: मिति:	रोहबर नाम: पद: संस्था: ठेगाना: मिति:

प्रमाणीकरण मिति: २०७९/०८/२०

आज्ञाले
टेकनाथ दहाल
प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

सूचना तथा अभिलेख केन्द्र, भिमाद मुद्रित। मूल्य रु. २५